

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Жеке қаржыны қалай басқаруға болады: несие мен рассрочканың шын бағасы

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
бюджет, жеке қаржы, жинақ,
қаржылық сауаттылық, несие

СІЛТЕМЕ
<https://bilimgger.kz/188910/>

Жеке қаржыны қалай басқаруға болады деген сұраққа 30 жыл бойы көргеніммен жауап беремін: мен бір заңдылықты қайта-қайта байқадым — несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол несиені өтеп жатады. Несие — байлыққа жол емес, кедейлікке тұзақ. Рассрочка — «тегін ақша» емес, болашақ кірісіңді бүгін жұмсау. Қарыз ұйқыны ұрлайды, жинақ бостандық береді.

НЕСИЕ МЕН РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

Сатушы «айына 9 000 теңге ғана» дейді. Ал шындықты қара: 100 000 теңгелік телефон рассрочкада 12 айға бөлінсе, үстеме ақы, сақтандыру, қызмет құны қосылып, жиыны 145 000 теңгеге жетуі мүмкін. Яғни сен 45 000 теңгені тек ыңғай үшін төлейсің. Бұл ақшаға тағы бір телефонның экранын ауыстыруға болады.

- 100 000 тг — бүгінгі баға
- 145 000 тг — 12 айдан кейінгі шынайы құны
- 45 000 тг — бос кеткен ақша

Сондықтан рассрочка алма. Қолыңда ақша жоқ болса — алуға асықпа. Қажет нәрсе мен қалаған нәрсені шатастырма.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

Олар жеңілдікті емес, айлық төлемді көрсетеді. Кішкентай сома көзге жеңіл көрінеді. «Күніне 300 теңге ғана» деген сөз миыңды тыныштандырады. Бірақ 24 ай бойы төлеп шығу — 2 жылдық қамау.

Тағы бір тәсіл: «соңғы мүмкіндік», «тек бүгін», «шектеулі сан». Бұл — асықтыру. Асыққан адам есептемейді.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

1-қадам: Қарызды тоқтат

Жаңа несие алма. Ескі қарызды жабу үшін тағы қарыз алма.

2-қадам: 3 айлық тізім жаса

Үш ай бойы қайда ақша кеткенін жаз. Артық кофе, артық жеткізу, артық дүкен — бәрі ашылады.

3-қадам: Ақшаны алдын ала бөліп қой

Айлық түскен күні-ақ міндетті шығынды, жинақты, қалғанын ғана күнделікті өмірге қалдыр.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

- Айлығыңның кемі 20%-ын жина.
- Апта сайын аз болса да бөлек қой: 5 000, 10 000, 20 000 теңге.
- Жинаққа қол тигізбе — тек шұғыл жағдайға.

150 000 теңге айлық алсаң, 30 000 теңгені бірден бөліп отыр. 1 жылда 360 000 теңге жинайсың. Бұл — ертеңгі тыныс.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпесе, шығынды қысқарт. Қымбат кафе, жиі такси, қажетсіз киім — бәрі тоқтайды. Әр айда 10 000 теңге болса да арттыр. Байлық үлкен секірістен емес, тәртіптен басталады.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін кешке барлық қарызыңды, ай сайынғы төлеміңді және жинағыңды қағазға жаз. Егер жаңа нәрсені рассрочкаға алғалы тұрсаң, тоқта. Бір күн ойлан. Көбіне ең дұрыс шешім — алмаған шешім.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.